

מקורות פרשת שלח תש"פ מה היה קורה אם היו נשלחות לארץ מרגלות?

חכמים.

מלכים ב ד: ותקרא אל אישה ותאמר שלחה נא לי אחד מן הנערים ואחת האתונות וארוצה עד איש האלהים ואשובה: ויאמר מדוע את הלכת אליו היום, לא חרש ולא שבת, ותאמר שלום.

מלבי"ם: כי היה מנהגם ללכת אל איש האלוקים בחדש ושבת, כמו שצוה ה' על העליה ברגל ללמוד דרכי ה' מפי הכהנים ולהמשיך שפע קדושה מהשוכן בבית הנבחר.

שולחן ערוך סימן תקפט: אע"פ שנשים פטורות משופר - יכולות לתקוע ... אבל אין מברכות (בית יוסף: הואיל ופטורות היאך יאמרו 'וצונו?').

הגהת רמ"א: והמנהג שנשים מברכות על מ"ע שהזמ"ג.

3. אגרות משה חלק ד סימן מט: סתם נשים בעולם אינן עשירות ועליהן מוטל גידול הילדים והילדות שהיא מלאכה היותר חשובה להשי"ת ולתורה, וכן ברא השי"ת בטבע כל מין ומין דבעלי חיים, שהנקבות יגדלו את הולדות, ואף מין האדם לא הוציא מן הכלל בזה, שטבע הנשים מסוגל יותר לגידול הילדים. ומצד זה הקל עליהן שלא לחייבן בלמוד התורה ובמצוות עשה שהזמן גרמא.

תוכן מליקוטי שיחות כו/267: רואים במוחש שנשים אינן צריכות כזה זירוז על ענייני יהדות, כיון שאצלם מאירה באופן טבעי האמונה בה', עד שהדבר בא לידי ביטוי במעשה בפועל. כך רואים לגבי המצווה הראשונה בתורה, פרו ורבו, שהציווי מוטל על הגבר, והסיבה לכך היא - לא שאין זה שייך לאישה שהרי אדרבה היא זאת הפועלת את הלידה, אלא - שאותה לא צריך לצוות לכך. היא חשה את שליחותה ואחריותה להעמיד דורות נוספים של יהודים והיא עושה זאת מצד עצמה. ולפי זה מובן לגבי נדבת המשכן: לגבי ציווי הקב"ה לתת, לא היה צריך להדגיש שגם הנשים בכלל זה (שהן בין כך בכלל הציווי), אבל בפרשתנו שמדובר על נתינת התרומה בפועל בנדיבות הלב, מודגש יתרון מעלת הנשים.

במדבר רבה כז, י: 'ותקרבנה בנות צלפחד - אותו הדור היו הנשים גודרות מה שהאנשים פורצים. אתה מוצא שאמר להם אהרן: 'פרקו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם' ולא רצו הנשים ומיחו בבעליהן, שנאמר 'ותפרקו ... את נזמי הזהב אשר באזניהם'. וכן במרגלים שהוציאו דיבה ... אבל הנשים לא היו עמהם בעצה, שכתוב למעלה (שם כו) 'כי אמר ה' להם מות ימותו במדבר ולא נותר מהם איש כי אם כלב בן יפונה' - איש ולא אישה, אבל הנשים קרבו לבקש נחלה בארץ כפי שהפגינו בנות צלפחד.

1. במדבר יג: וידבר ה' אל משה לאמור: שלח לך אנשים ויתרו את ארץ כנען אשר אני נתן לבני ישראל, איש אחד איש אחד למטה אבתיו תשלחו כל נשיא בהם.

רש"י: שלח לך - לדעתך, אני איני מצוה לך, אם תרצה שלח. לפי שבאו ישראל ואמרו: 'נשלחה אנשים לפנינו' כמו שנמשה מספר בפרשת דברים: 'ותקרבון אלי כלכם'. ומשה נמלך בשכינה ... אמר הקב"ה: אני אמרתי להם שהיא טובה ... חייהם שאני נותן להם מקום לטעות למען לא יירשוה.

רבנו בחיי: שלח לך - לתועלתך [בשבילך ולטובתך], כמו [שאמר ה' לנח להכניס לתיבה]: 'ואתה קח לך מכל מאכל' ... והתועלת היה שהתארכו ימיו של משה כל ימי המדבר. שאלמלא חטאם היו נכנסין לארץ מיד ואי אפשר לו ליכנס אפילו לא היתה גזרת חטא הצור, שכבר נגזר עליו בשליחות פרעה [וכשכעס ואמר 'למה הרעותה לעם הזה?']: 'עתה תראה אשר אעשה לפרעה' - עתה תראה ולא תראה במלחמת ל"א מלכים בכניסה לארץ. [אבל כשהתעכבו במדבר, התעכב עמהם עוד 40 שנה].

כלי יקר: לכך פירט 'שלח לך' אנשים - לפי שארז"ל (ילקוט שמעוני פנחס) האנשים היו שונאים את הארץ ואמרו 'נתנה ראש ונשובה מצרימה' ואילו הנשים היו מחבבות הארץ ואמרו [בנות צלפחד] 'תנה לנו אחזה' ועל כן אמר הקב"ה: לפי דעתי שאני רואה בעתיד היה יותר טוב לשלוח נשים המחבבות את הארץ כי לא יספרו בגנותה, אבל לך לדעתך שאתה סבור שכשרים המה ואתה סבור שהארץ חביבה עליהם, תשלח אנשים. וזהו שלח לך לדעתך אנשים, אבל לדעתי היה יותר טוב לשלוח נשים.

2. קידושין לג-לה: תנו רבנן: איזוהי מצות עשה שהזמן גרמא? סוכה, ולולב, שופר, וציצית, ותפילין. ואיזוהי מצות עשה שלא הזמן גרמא? מזוזה, מעקה, אכרה, ושילוח הקן [עוד דוגמאות: הפרשת תרומות ומעשרות וצדקה]... ומצות עשה שהזמן גרמא - נשים פטורות. דהוקשה כל התורה כולה לתפילין, מה תפילין מ"ע שהזמן גרמא ונשים פטורות, אף כל מ"ע שהזמן גרמא - נשים פטורות.

רמב"ם עבודה זרה יב, ג: כל מצות לא תעשה שבתורה [כולל מצוות התלויות בזמן] - אחד אנשים ואחד נשים חייבים ... וכל מצות עשה שהיא מזמן לזמן ואינה תדירה נשים פטורות.

דברים טז, טז: שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלוקיך.

עירובין צו, א: ואשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיחו בה